

Naast bovengenoemde waarnemingen verdienen de volgende vangsten zeker aandacht:

Op 4-6-02 en 11-8-02 ving ik *Euphyia unangulata* in mijn tuin; volgens mij is dit de tweede resp. derde vondst in Friesland.

Op 31-7-02 ving ik een exemplaar van *Peribatoides secundaria* in mijn tuin; de vlinder lijkt op *P. rhomboidaria*, maar heeft brede sprieten en geen licht plekje onder de vleugels.

In augustus en september heb ik 5x een exemplaar van *Paradrina clavipalpis* gevangen in mijn tuin.

Paradrina clavipalpis

Mission impossible

Henk en Auke Hunneman

Het veenhooibeestje (*Coenonympha tullia*) doet het de laatste jaren weer goed in het Fochteloërveen, en de populatie wijkt daarmee volledig af van de landelijke trend. Dit maakt dit gebied bij uitstek geschikt voor onderzoek naar de ecologie van deze uiterst zeldzame dagvlinder. Op 3 en 4 mei van het afgelopen jaar werd door medewerkers van De Vlinderstichting, een Britse bioloog en leden van de vlinderwerkgroep een zoektocht gehouden naar rupsen van het veenhooibeestje. Een missie die door sommigen vooraf als kansloos werd bestempeld, maar het onmogelijke bleek toch mogelijk.

Onder aanvoering van Dave Wainwright, een Britse bioloog die al jaren onderzoek verricht naar de levenswijze van het veenhooibeestje, werden vooraf geselecteerde delen van het veen afgestroopt. Het moet zonder meer een merkwaardige vertoning zijn geweest. Gekleed in waadbroek en/of regenpak werd deze druilerige dagen het veen pol voor pol, soms kruipend, doorkruist op zoek naar dat ene nietige rupsje. Succes bleef lang uit. Net nadat we hadden besloten nog een half uur door te gaan, klonk in de verte: "I've got one". Het bleek Dave, en hij had volgens hem "definitely a *tullia*". Het betrof inderdaad een juveniele rups van het veenhooibeestje, diep verscholen in de pol eenarig wollegras (*Eriophorum vaginatum*). Ons geduld en doorzettingsvermogen werden beloond! Eerder die dag hadden we diverse malen pollen tot op de veengrond uitgeplozen, omdat we vraatsporen hadden ontdekt. Deze vraatsporen zijn volgens Dave een betrouwbare indicatie van de aanwezigheid van de rupsen. In het Fochteloërveen

maakte de aanwezigheid van duizenden rupsen van de drinker (*Euthrix potatoria*) de zaak echter gecompliceerder, omdat deze rupsen identieke vraatsporen produceren. Het vinden van deze vraatsporen is op zich al een opgave, daar het hier stengels wollegras betreft, waarvan het lijkt alsof de top er met een schaar is afgeknipt. Bovendien bemoeilijkte het weer de zoektocht, omdat de rupsen bij zonnig weer actiever zijn en langs de stengel naar de spriettop kruipen op zoek naar eten.

's Avonds vertelde Dave, helaas voor weinig publiek, in de werkschuur van Natuurmonumenten over zijn promotie-onderzoek naar de ecologie van het veenhooibeestje in gebieden op de grens van Engeland en Schotland (vlakbij het Lake District). Deze gebieden verschillen in zoverre van het Fochteloërveen dat het kleinere hoogvenen betreft, die vaak droger zijn en ook nog eens in de bergen liggen. Deze onderzoekslocaties werden onderverdeeld in kwadranten, welke door hem op de knieën werden geïnspecteerd op de aanwezigheid van rupsen. De aanwezigheid van rupsen werd gerelateerd aan parameters als de bedekking van pollen ('tussock abundance') en van specifieke plantesoorten (o.a. *Molinia caerulea*, *Sphagnum* spp., *Deschampsia flexuosa*, *Narthecium ossifragum*, *Vaccinium myrtillus*, *Eriophorum vaginatum*, *E. angustifolium*), vegetatiehoogte, en dergelijke. Hij vertelde bovendien dat 67% van de eitjes (N=2000!) wordt afgezet op dood materiaal van eenarig wollegras (overeenkomstig Fochteloërveen) en dat mannetjes van het veenhooibeestje aanzienlijk mobieler zijn dan de vrouwtjes. Het was al met al een enthousiasmerend en leerzaam verhaal!

De volgende dag trokken we ons niets aan van de sombere weersvoorspellingen, en waren opnieuw in het veen te vinden. We inspecteerden die dag twee locaties en vonden in totaal 3 (!) rupsen. Opvallend was dat de meeste vindplaatsen (zeer) nat waren en dat het grotere pollen wollegras (met pijpenstrootje) betrof. Bovendien was sprake van twee typen leefgebieden, de één aanmerkelijk droger dan de ander. Er waren ook overeenkomsten: het ging in beide gevallen om voormalige boekweitakkermet met een mozaïekvormige vegetatiestructuur. De relatief droge vindplaats vertoonde de meeste gelijkenis met het Britse habitat en het aantal rupsen hier viel Dave enigszins tegen.

Op basis van de aanwezigheid van rupsen, kunnen op microniveau betrouwbare uitspraken worden gedaan over het leefgebied van het veenhooibeestje (waaronder waterpeil, aanwezigheid plantesoorten, microklimaat, vegetatiehoogte en -structuur). Op grond hiervan kunnen eisen geformuleerd worden voor het Fochteloërveen en andere hoogveenengebieden, zodat behoud respectievelijk herstel van deze soort kan worden gerealiseerd. Het was voor de deelnemers hoe dan ook een onvergetelijke en leerzame ervaring.

Geraadpleegde literatuur

VRIES, H. DE (2002) Zoektocht in het veen. Voor het eerst rupsen van het veenhooibeestje gevonden. Vlinders 17(3): 19

